

Verslag

CCvD Archeologie

Datum: 24 februari 2020
Tijd: 10.00 - 12.30 uur
Plaats: SIKB, Gouda
Versie: Definitief

Aanwezig:

Bart Vermeulen
Suzanne Wentink
Nico Roymans
Boudewijn Verstegen
Hans Koopmanschap
Susanne Boogert

Jan Hendriks
Wendy Deitch
Bjørn Smit
Martijn van Gelderen
Marten Verbruggen

Kees Meijler
Esther Wieringa

Vaste gasten

Henk Koster
Theo van Oeffelt

Afwezig

Harrie Winteraeken
Eli Gehasse
Jente van den Bosch
Davy Kasteleijn

Toelichters

Riemer Knoop
René Goudriaan
Michelle Rijnen

Toehoorders

Kinie Esser

Werkt bij

Gemeente Deventer
Het Oversticht
Vrije Universiteit
Hobéon
Antea Group
Inspectie Overheidsinformatie
en Erfgoed
ADC Archeoprojecten
ADC Archeoprojecten
Rijksdienst Cultureel Erfgoed
BPD
RAAP Archeologisch Advies

SIKB
SIKB/redacteur Ondertussen in
de Archeologie

Waterschap Limburg
RWS
SOB Research
Gemeente Zutphen

Namens SIRM/Gordion
Cultureel Advies
SIRM
SIRM

BAP

Afgevaardigd door

CGA
IPO/IWC
Archon
CI
VOiA
IO&E/Rijk

NVAO
NVvA
RCE/Rijk
NEPROM
NVAO

Voorzitter
Secretaris (verslag)

1 10.00 - 10.10 Opening, vaststellen van de agenda

- Noemen van de afwezigen: Harrie, Rolf hebben zich verontschuldigd.
- Noemen van de gasten van het CCvD Archeologie: Michelle Rijnen, René Goudriaan (SIRM), telefonisch vanuit Bangkok Riemer Knoop.
- Noemen van de toehoorders van het CCvD Archeologie: Kinie Esser (namens BAP) en Theo van Oeffelt.
- De agenda wordt zonder wijzigingen vastgesteld.

2 10.10 – 11.00 Het rapport met de evaluatie van het nieuwe kwaliteitssysteem door SIRM

- Toelichting en beantwoorden van vragen door René Goudriaan, SIRM

Wat René Goudriaan als buitenstaander opviel was de hevige emotie. Velen voelen zich niet vertegenwoordigd door het CCvD. Men denk dat de inhoud al vast ligt en wat opviel is dat de enquêtevragen als sturend werden ervaren. Er is een gebrek aan kennis op de werkvloer over nut en noodzaak en onbegrip over de detaillering. Er wordt een *(rat)race to the bottom* ervaren. De les is dat prikkels niet goed werken. De opdrachtgever ervaart geen belang bij kwaliteit, zij voelen zich niet geroepen om daarvoor te moeten betalen. Daarmee is het een onvolkomen markt. René vraagt zich als econometrist af waarom de prijsdruk ondanks de aanzettende economie blijft bestaan. Het is opvallend dat er geen bedrijven failliet zijn gegaan. Vermoedelijk komt dit doordat de lonen erg laag zijn.

René vervolgt dat er vele meningen/percepties zijn over kwaliteit en het verbeteren daarvan. Besef daarbij wel dat meer kwaliteit ook hogere kosten met zich meebrengt.

Belangrijk is goede communicatie over het systeem en dat mensen zich gehoord voelen.

Riemer Knoop vult hierop aan dat de evaluatie te snel na invoering plaatsvindt om effecten goed te kunnen evalueren. Het was in de evaluatie flink duwen en trekken om het verschil tussen kwaliteitssysteem en bestel aan te brengen. Zeker is dat het systeem zich nog moet zetten, daarmee is het een *ex durante* evaluatie.

De doelstellingen van het systeem liggen buiten het feitelijke kwaliteitssysteem. De 27 vragen vanuit het CCvD waren veel, SIRM heeft daarom zelf een ordening aangebracht. Voor heikele kwesties moest SIRM handwerk uitvoeren waar CCvD zelf eerder niet uitkwam (protocol 4004-4006). Dat kon ook nu in het kader van de evaluatie niet opgelost worden en wordt daarmee teruggelegd bij het CCvD. Het is wijsheid achteraf/voortschrijdend inzicht, maar het is jammer dat we aan het begin als bureau niet met het CCvD gesproken hebben: want wat was eigenlijk de vraag achter de vraag?

- Algemene ronde met vragen en opmerkingen van CCvD leden n.a.v. het rapport aan SIRM
 - Gevraagd wordt waar de emotie vandaan komt? Reactie daarop is dat men zich niet gehoord voelt, het gevoel heeft geen invloed te hebben naast het gevoel 'we willen gewoon ons werk doen' (werkvloer vs leiding). Gevraagd wordt of kennisniveau en emotie met elkaar te maken hebben? Er is een hang naar het verleden. Dat kan met de bedrijfscultuur te maken hebben in dit werkveld.
 - We lijken onszelf als werkveld geen rekenschap te geven van welk doel certificering dient en welke taal je daarvoor moet kennen. Er heerst een cultuur van *not invented here* en als dat niet zo is, dan is het niet geliefd.
 - Gevraagd wordt naar het knelpunt bij de protocollen 4004 (opgraven) en 4006 (specialistisch onderzoek); die discussie wordt toch weer teruggelegd bij het CCvD. De vraag aan SIRM is of er niet toch een advies te geven is? SIRM reageert dat de kwestie 4004 en 4006 een probleem is van emancipatie en erkenning van specialisten/men en het werkgeverschap (inhuren/inlenen) met de vraag 'laat ik specialisten meekijken in mijn bedrijf'? Er blijkt een *loophole* in de wet om onder 4004 specialistisch onderzoek te laten

uitvoeren zonder dat je gekwalificeerd bent (want het is een vrijwillig certificaat). Het advies van SIRM is om een open discussie te voeren over dit issue met en tussen alle betrokkenen.

- De kwestie van discrepantie tussen de KNA en BRL is ook iets om gezamenlijk naar kijken. In de evaluatie was daar inhoudelijk niet de ruimte voor.
- Nu het in feite meer een inventarisatie dan een evaluatie is, wat moet het CCvD doen richting OCW en werkveld is de vraag. SIRM reageert hierop dat het een *ex durante* evaluatie is. Het advies is om een duidelijk onderscheid te maken tussen systeem en bestel.
- De vz vraagt hierop of er ambities zijn die je met protocollen niet kunt uitvoeren/kunt waarmaken en de relatie tussen systeem en bestel. Shocking is dat de minister uitgaat van een systeem dat ook de inhoud borgt, maar dat het merendeel van het veld vindt dat dat niet gehaald wordt met/binnen dit kwaliteitssysteem.
- De genoemde *race to the bottom*: is dat de mening van het veld of is dat ook een conclusie van de onderzoekers? En wordt die veroorzaakt door het systeem met certificering/registratie of dateert deze al van de periode daarvoor? SIRM reageert dat die vraag niet beantwoord kon worden omdat bedrijven die openheid niet willen geven. Het is vanuit de evaluatie dus een meer 'een naar verluidt'. Opvallend is dat er ook gezegd wordt dat het systeem zorgt voor een *level playing field* (voor proceskwaliteit). Daar staat dan weer tegenover dat de beloning van archeologen niet op academisch niveau is. Het was voor SIRM lastig is om alle factoren goed te duiden. Dit zou bijvoorbeeld wel kunnen door de lange termijn van de m2 prijs per landschapstype in beeld te brengen. Daarmee zou je die *race to the bottom* kunnen duiden. Genoemd worden ook de technologische innovaties. Deze hebben de m2 prijs mede bepaald. Er zijn dus meerdere variabelen. Opgemerkt wordt dat er meerdere sectoren zijn met prijsdruk die niet door opdrachtgevers veroorzaakt worden.
- Gevraagd wordt naar de hoge leeftijd van sommige auditors waarvan de kennis niet *up to date* zou zijn. Is dat een feit? De onderzoekers geven aan dat teruggehoord te hebben.
- De werking van het actorregister is nog met een groot voorbehoud; een issue zou kunnen zijn het overstappen van een opleidingsplan naar het zelf gaan bijhouden van je punten.
- Uit het rapport komt ook de betrokkenheid van afnemers aan bod (betekenisvolle kennis voor de gemeenschap/vermaatschappelijking); dat moet volgens het onderzoek meer aandacht krijgen. De vraag aan de onderzoekers is of die ook vanuit het systeem vorm kan krijgen? De onderzoekers van SIRM geven aan dat het CCvD dit kan stimuleren door bijvoorbeeld de mogelijkheden van een bonus voor beleving als pluspunt bij de beoordeling van de offerte een plek te geven.
- Gevraagd wordt of het geringe draagvlak voor het systeem veldbreed is of meer speelt bij de groep leidinggevendenden? De onderzoekers kunnen daar vanuit de evaluatie geen uitsluitsel over geven.

- Algemene interne ronde CCvD leden n.a.v. het rapport van SIRM

T.a.v het rapport en algemene uitkomsten tav het kwaliteitssysteem

- Leden hebben het rapport met interesse gelezen. Het is een goed rapport en het is goed beargumenteerd. De accenten rond de emotie worden niet alom herkend. Het rapport is niet bevooroordeeld en dat zijn de vragen ook niet. Wat opvalt is dat het rapport heel kritisch is, maar dat de conclusies weer redelijk mild zijn.
- De kennis bij de jongere generatie over het systeem zal veel groter zijn of gaan worden, dan bij de oudere generatie. Bij deze laatsten voelt dit systeem als een belasting, waar je ook nog eens niet voor betaald wordt. Het onderzoek bevestigt dit onderscheid niet.
- Daarmee is het ook een kwestie van tijd en communicatie over het 'waarom van dit systeem' om daarmee de betrokkenheid te vergroten.
- De leden vinden de rol van junioren en mogelijkheid van doorgroeien een terecht punt.
- In het werkveld is onbegrip over het systeem en de rol van het bevoegd gezag daarin.

- Tegelijk lijkt het vanuit de evaluatie nu alsof de KNA ons overkomen is terwijl we het met elkaar zo hebben gemaakt. Hoe kan het dat het nu zo onbekend/onbemand is? Het moet uiteindelijk ook van twee kanten komen.
- De vraag die daarbij speelt is of er een scheiding is tussen het leidinggevend niveau en de uitvoerenden. Aangegeven wordt dat dit soort processen vanuit de bodemwereld heel herkenbaar zijn (oud zeer, onbekendheid). Maar liever geen scheiding leidinggevende vs. werkveld benoemen, dat wordt namelijk niet altijd vanuit de praktijk herkend.
- In het rapport verschuiven de jaartallen. Het initiatief tot de KNA stamt uit 1999 en vanaf 2005 werken bedrijven er nu al 15 jaar mee. De BRL is daarentegen nog niet ingeburgerd.
- Heel veel uitkomsten hangen niet samen met dit systeem, maar hangen samen met het bestel. Daar moet naast een helder onderscheid wel een goede relatie gelegd worden.
- CCvD heeft veel gedaan aan communicatie (velddagen, cursussen, De ondergrondse) je moet onder een steen hebben gelegen als academicus als je dit niet meegekregen hebt. Dat is jammer maar roept ook een beeld op van gemakzucht. Opgemerkt werd 'schaf het hele systeem maar af' In welke wereld leef je dan? Buiten dit bevat het rapport zinvolle adviezen om te verbeteren, maar het CCvD wil afstand nemen van ongenuanceerde uitspraken en tegelijk wel aandacht hebben voor hetgeen er gevoeld wordt.

Kwaliteit en het kwaliteitssysteem

- Opgemerkt wordt dat er sprake is van conjunctuur, dat maakt ook uit. De discussies over kwaliteit hangen daarmee samen.
- Wat zeker opvalt is dat de inhoudelijke kwaliteit naar de mening van velen niet gehaald wordt met dit systeem.
- De leden zijn van mening dat de uitkomsten in het rapport zo breed mogelijk gedeeld moet worden, ook richting de minister. Wat zich hier ook wrekt is een breed gedragen beroepsvereniging en een ethische code.
- Het systeem werkt, maar we bereiken het doel niet. Dat is een drogreden. De KNA is een kookboek. Dat het misgaat wordt ten onrechte aan de KNA geweten. BRL/KNA zijn eigenlijk een uitvoeringsnorm. Kleine mislukkingen in de BRL en KNA in de audits wegen dan zwaar als men voelt dat het niet bijdraagt aan (inhoudelijke) kwaliteit.
- Het was goed geweest als universiteiten als partij genoemd zouden worden (als opleider, afnemer van kennis)
- Archon wil graag bijdragen aan mogelijkheden voor bij- en nascholing en de betrokkenheid bij projecten vergroten (bredere samenwerking universiteiten/bedrijven)
- De impact is groot: de evaluatie toont aan waar het misgaat bij de proceskwaliteit vs inhoudelijke kwaliteit en de beleving. Dat moet beter verankerd. De vraag is of dat allemaal kan binnen het huidige bestel.
- De universiteiten (Nico Roymans heeft de laatste jaren 150 rapporten doorgenomen) zien daarbij de kwaliteit van rapporten afnemen. Daar moeten we hier fundamenteel naar willen kijken. Want het systeem/bestel staat hier ter discussie. Kwaliteit wordt niet 'beloond'. Is hiermee de bodem bereikt? Hier wordt ook verwezen naar het in 2019 verschenen rapport *Over zaaien en oogsten* van Habermehl i.o.v. de RCE.

3 11.00 - 12.00 Bespreken van het vervolg a.d.h.v. de sheets

Na een discussie op basis van een voorstel door het programmabureau wordt het volgende afgesproken t.a.v. het vervolg.

- Het CCvD wil ten aanzien van het vervolg graag betrokkenheid en draagvlak bewerkstelligen. Het CCvD wil daarbij de tijd nemen voor issues die meer tijd/discussie vergen (zoals het komen tot meer inhoudelijke kwaliteit), en kortere termijnen voor

- praktische punten zoals harmoniseren van de KNA en BRL.
- Het CCvD wil meer uitleg geven over waar we niet over gaan, dus meer doen aan verwachtingenmanagement. Veel problemen zitten in de Omgevingswet (OW) deels in de Erfgoedwet. Daar (OW) daar veranderen wij niets aan.
- CCvD wil vooral luisteren, deels liggen issues op het bordje van het CCvD. Het geheel is complex en de marge is klein. We moeten er wel voor waken om alleen daar waar dat terecht is we probleemeigenaar zijn.
- Op 16 maart a.s. bespreekt het CCvD de issues uit het rapport. Per issue wordt onderscheiden of het een punt/issue is voor:
 1. Bestel (PvE, input evaluatie Erfgoedwet)
 2. Wat is relatief concreet (bredere groep doet voorbereiding, inconsistenties BRL/KNA, nascholing e.d. kortere termijn)
 3. Diepere/breder discussies (meer met inhoud doen wat betekent dat, kosten, 4004-4006, langere termijn)
- Het programmabureau zal alle punten in een tabel zetten en tijdig rondsturen ter invulling door leden.
- Op 16 maart is het rapport van SIRM definitief en ligt een conceptbrief voor namens het CCvD met daarin een schrijven hoe het CCvD de positionering rapport ziet
- Na 16 maart wordt het rapport gepubliceerd samen met het rapport.

4 12.00 – 12.15 Mededelingen

Ter herinnering vergaderdata 2020:

Maandag 16 maart 13 – 17 uur in Amersfoort, RCE
Woensdag 10 juni 13 – 17 uur in Amersfoort, RCE
Maandag 14 september 13 – 17 uur
Maandag 14 december 13 – 17 uur

5 12.15 – 12.30 Afsluiting, rondvraag

De voorzitter dankt alle aanwezigen voor hun input en sluit daarmee de vergadering.

